

Správcovství a životní prostředí

Texty na tento týden:

Gn 1,26; 2,15; Ž 8,4-7; 50,10; Zj 4,11; Ex 20,8-11; 1K 6,19.20; Jk 1,17.18

Základní verš

„A Bůh jim požehnal a řekl jim: ‚Plodte a množte se a naplňte zemi. Podmaňte ji a panujte nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nade vším živým, co se na zemi hýbe.‘“ (Gn 1,28)

Svět, ve kterém žijeme, je darem lásky od Boha Stvořitele, jenž „učinil nebe, zemi, moře i prameny vod“ (Zj 14,7). Člověk byl stvořen tak, aby mohl rozvíjet vztah se svým Stvořitelem, s jinými lidmi i s okolním prostředím. Z toho vyplývá, že ochrana přírody a starost o ni je propojená s naší službou Bohu.

„Protože lidská chudoba a degradace životního prostředí jdou ruku v ruce, zavazujeme se ke zlepšení kvality života všem lidem. Naším cílem je dlouhodobě udržitelný rozvoj zdrojů na podporu lidských potřeb. ... Tímto závazkem utvrdíme naši zodpovědnost za správcovství Božího stvoření a věříme, že k úplné obnově dojde pouze zásahem Boží ruky.“ (Úryvek z dokumentu Péče o stvoření – vyjádření k životnímu prostředí, který vydala Generální konference církve adventistů.)

Vláda nad stvořením

I řekl Bůh: „Učiňme člověka, aby byl naším obrazem podle naší podoby. Ať lidé panují nad mořskými rybami a nad nebeským ptactvem, nad zvířaty a nad celou zemí i nad každým plazem plazícím se po zemi.“ (Gn 1,26)

Hospodin Bůh postavil člověka do zahrady v Edenu, aby ji obdělával a střežil. (Gn 2,15)

⁴Vidím tvá nebesa, dílo tvých prstů, měsíc a hvězdy, jež jsi tam upevnil: ⁵Co je člověk, že na něho pamatuješ, syn člověka, že se ho ujímáš? ⁶Jen maličko jsi ho omezil, že není roven Bohu, korunuješ ho slávou a důstojností. ⁷Svěřuješ mu vládu nad dílem svých rukou, všechno pod nohy mu kladeš. (Ž 8,4–7)

Osobní studium

Podle textu v Gn 1,26 Adamovo „panování“ zahrnovalo vše stvořené – a to jak v moři, tak na zemi a ve vzduchu. „Vláda“ či „panování“ v sobě zahrnuje aspekt moci nad stvořenými bytostmi. Neříká se zde nic o nadvládě nad přírodními zákony či silami. Jsou zmiňovány pouze stvořené organizmy. Tato nadvláda byla univerzální – Adam byl vlastně vládcem celé země.

Velmi pěkně je tato myšlenka shrnuta v Žalmu 8. Co může znamenat, že je člověk korunován „slávou a důstojností“? Podle Gn 2,19 jedním z prvních úkolů Adama bylo pojmenovat zvířata. V biblických dobách mělo jméno zásadní význam. Jméno neoznačovalo jen konkrétní osobu, ale často také její postavení. Zodpovědnost pojmenovat zvířata, kterou Bůh Adamovi svěřil, byla potvrzením Adamova postavení vládce nad zvířaty.

Adamovi byla také svěřena péče o zahradu v Edenu. Měl ji obdělávat a střežit (Gn 2,15). Hebrejské slovo, které je zde přeloženo jako „střežit“, má také další významy: udržovat, dohlížet či ochraňovat. Bůh vyjádřil svou lásku k Adamovi tak, že mu daroval zahradu Eden. Bůh svěřil Adamovi odpovědnost za tuto zahradu – a to je dalším příkladem vlády nad světem, kterou Adam při stvoření dostal.

Aplikace

Jaké by mělo mít naše chápání příběhu stvoření a Boha jako Stvořitele vliv na to, jak se chováme k životnímu prostředí? Proč by nás toto pochopení mělo chránit před nezájmem o životní prostředí, anebo naopak před extrémním zaměřením se na problematiku životního prostředí?

Péče o okolní svět

Hoden jsi, Pane a Bože náš, přijmout slávu a čest i moc, neboť jsi stvořil všechny věci, z tvé vůle byly stvořeny a trvají. (Zj 4,11; B21)

Všechna lesní zvěř mi patří i dobytek... (Ž 50,10)

Osobní studium

Text ve Zj 4,11 se radikálně odlišuje od běžného ateistického postoje, který předpokládá, že svět nemá stvořitele a vše vzniklo pouhou náhodou. Podle biblické zprávy však stvoření zvířat nebylo náhodné, ani zvířata nebyla jakýmsi vedlejším produktem. Bůh tvořil s jasným záměrem. Byla to jeho vůle, že budou existovat. Toto poznání by nás mělo ovlivňovat v tom, jak se chováme ke stvoření – v tomto případě ke zvířatům (Ex 23,5; Pj 12,10; L 14,5).

Kruté zacházení se zvířaty a nezájem o jejich utrpení lidé běžně považují za projevy poruchy osobnosti. Existuje mnoho organizací, které se starají o správné zacházení se zvířaty. Na druhé straně někteří lidé zabředli do extrému a tvrdí, že lidé nejsou důležitější než zvířata, a proto by lidé v porovnání se zvířaty neměli mít žádné výhody. Takovéto myšlenkové pochody logicky vyplývají z evolučního modelu původu člověka. Pokud se vznik lidí a zvířat odlišuje pouze na základě časové posloupnosti a náhody, proč by se měli v něčem výrazně odlišovat? Jeden filozof dokonce argumentoval, že slepice či ryby jsou větší „osobnosti“ než právě narozené dítě. Jakkoliv absurdně mohou tyto názory vypadat, jsou jen logickou aplikací ateistické evoluční teorie.

Bible přináší zcela odlišný pohled. Lidé měli v Božím plánu stvoření mimořádné postavení (Gn 3,21; Ex 29,38; Lv 11,3).

Aplikace

Představ si, že zastáváš stanovisko ateistické evoluční teorie. Zkus logicky zdůvodnit, proč by se mělo se zvířaty zacházet stejně jako s lidmi. Jak si na základě podobné argumentace můžeš uvědomit, jak naše předporozumění formuje závěry, ke kterým se v našich úvahách dopracujeme?

Sobota a životní prostředí

⁸Pamatuj na den odpočinku, že ti má být svatý. ⁹Šest dní budeš pracovat a dělat všechnu svou práci. ¹⁰Ale sedmý den je den odpočnutí Hospodina, tvého Boha. Nebudeš dělat žádnou práci ani ty ani tvůj syn a tvá dcera ani tvůj otrok a tvá otrokyně ani tvé dobytče ani tvůj host, který žije v tvých branách. ¹¹V šesti dnech učinil Hospodin nebe i zemi, moře a všechno, co je v nich, a sedmého dne odpočinul. Proto požehnal Hospodin den odpočinku a oddělil jej jako svatý. (Ex 20,8–11)

Osobní studium

Jak již bylo zmíněno, myšlenka správcovství v kontextu naší péče o životní prostředí je úzce spojena s otázkou stvoření. Náš postoj k tomu, jak vznikl svět, ovlivní i náš postoj k tomu, jak se k němu máme chovat.

Někteří lidé jsou přesvědčeni, že je potřeba přírodu „zžitkovat“ – někdy dokonce vydrancovat či vyčít – aby mohli naplnit své potřeby a touhy. Jiní přírodu „uctívají“, jako by ona sama byla božstvem (Ř 1,25). Biblický pohled přináší vyvážený pohled na to, jak se máme chovat ke světu, který pro nás Bůh stvořil.

Příkladem tohoto postoje je přikázání o sobotním odpočinku (Ex 20,8–11). „Bůh oddělil sobotu – sedmý den – jako památku a stále se opakující připomínku jeho stvořitelského činu a řádu světa. Adventisté sedmého dne obnovují jedinečný vztah s Bohem Stvořitelem a jeho stvořením právě tím, že v tento den odpočinou od všední práce. Dodržování sobotního odpočinku podtrhuje důležitost našeho spojení s životním prostředím.“ (Péče o stvoření – vyjádření Generální konference k životnímu prostředí)

Sobota nás odkazuje ke skutečnosti, že Bůh stvořil nejen nás, ale i svět, který obýváme. Je to neustálá připomínka, že nejsme nezávislí. To znamená, že nemůžeme – ve vztahu k sobě i ke světu okolo nás – dělat, co nás napadne. Sobota nás učí, že jsme správci, a správcovství přináší zodpovědnost. V textu přikázání je naznačeno, že zodpovědnost zahrnuje to, jak se chováme k těm, kteří s námi mají něco společného.

Aplikace

Přemýšlej o tom, jak se chováš k lidem – zvláště k těm, kteří jsou ti nějak podřízeni (například v práci) nebo jsou na tobě závislí (například nezletilé děti). Chováš se k nim s respektem, férově a s porozuměním? Anebo zneužíváš své postavení a moc? Pokud je to tak, změň své chování, neboť se všichni jednou budeme ze svých činů zodpovídat...

Odpovědnost za zdraví

¹⁹Či snad nevíte, že vaše tělo je chrámem Ducha svatého, který ve vás přebývá a jež máte od Boha? Nepatříte sami sobě! ²⁰Bylo za vás zapláceno výkupné. Proto svým tělem oslavujte Boha. (1K 6,19.20)

Osobní studium

Jak již bylo několikrát zmíněno, vše bylo na počátku při stvoření „dobré“, dokonce „velmi dobré“. Stvořitel vytvořil dokonalé stvoření. Nebyly žádné nemoci, bolest ani smrt. V evolučním modelu jsou choroby, bolest a smrt součástí formování života, ve stvoření podle biblického modelu se tyto záležitosti staly součástí života až po pádu do hříchu. Proto si na pozadí příběhu o stvoření můžeme lépe uvědomovat biblický koncept zdraví a uzdravení.

Neoddělitelnou součástí našeho těla je mozek, který naše tělo nejen řídí, ale zároveň přijímá informace ze všech jeho částí. Prostřednictvím mozku přemýšlíme, plánujeme, děláme rozhodnutí. Mozek je důležitý i pro to, abychom dokázali uvažovat o Bohu a mohli rozlišovat mezi dobrem a zlem. Měli bychom udělat všechno pro to, aby naše tělo i mozek fungovaly co nejlépe. Pokud se svým tělem nezacházíme správně, ničíme sami sebe nejen po tělesné, ale i po duševní a duchovní stránce. Když tedy promyšlíme slova apoštola Pavla (1K 6,19.20) do důsledku, pak zjišťujeme, že celá problematika zdraví a naší péče o tělo – Boží chrám – je etickou otázkou s dosahem do věčnosti.

Péče o zdraví je součástí našeho vztahu k Bohu. Samozřejmě, mnohé aspekty našeho zdraví nemůžeme ovlivnit vůbec nebo jen zčásti. Nikdo z nás nemá dokonalé geny, nikdo z nás se nemůže vyhnout působení neznámých chemických látek či škodlivin, každý je vystaven riziku zranění, které může poškodit naše zdraví. Bůh to vše ví. Naši zodpovědnosti však je, abychom se starali o své zdraví nejlépe, jak umíme, protože jsme ho dostali jako dar od Boha.

„Ať se nikdo, kdo o sobě říká, že je zbožný, nestaví lhotejně ke svému zdraví. Ať si nemyslí, že nestřídmost není hřích a že nemůže ovlivnit duchovní život. Mezi fyzickým zdravím a morálkou existuje úzké propojení. Naše tělesné návyky mohou výrazně zlepšit nebo zhoršit úroveň našich morálních postojů. Každý zvyk, který nepřináší zdravé fungování lidského těla, degraduje vyšší a vznešenější schopnosti.“ (RH 25. 1. 1881)

Aplikace

Jak již bylo zmíněno, existuje mnoho věcí, které v souvislosti s naším zdravím nemůžeme ovlivnit. Současné výzkumy však ukazují, že zdravý životní styl pozitivně ovlivňuje naše zdraví. Jaké praktické kroky můžeš udělat, abys zlepšil své zdraví? Naplánuj si alespoň jeden konkrétní krok (střídmost, víc spánku, pohybu...). Poděl se o tento plán se svým přítelem.

Principy správcovství

17 „Každý dobrý dar a každé dokonalé obdarování“ je shůry, sestupuje od Otce nebeských světél. U něho není proměny ani střídání světla a stínu. 18 Z jeho rozhodnutí jsme se znovu zrodili slovem pravdy, abychom byli jakoby první sklizní jeho stvoření. (Jk 1,17.18)

Osobní studium

Správcovství (péče o to, co je nám svěřeno) často spojujeme s financemi. Správcovství však zahrnuje mnohem víc oblastí. Ať už jde o peníze, životní prostředí, nebo naše zdraví, existují principy dobrého správcovství. Tyto principy mají svůj základ ve stvoření. Protože Bůh je náš Stvořitel a vše, co máme a jsme, je jeho dar, chceme být dobrými správci toho, co nám svěřil.

Přečti si Mt 25,14–30. Všimni si, jak podobenství ilustruje odměnu dobrého správce. Jaké je poselství tohoto podobenství v souvislosti s principy správcovství?

„Kristus svěříje služebníkům ‚svůj majetek‘, který mají použít v jeho prospěch. Každému svěřil určitou práci. Každý má své místo v Božím plánu. Každý má spolupracovat s Kristem pro záchranu dalších. Tak jako je jisté, že máme připravené místo v nebeských příbytcích, tak je také jisté, že nám Bůh na zemi určil místo, kde máme pro něj pracovat.“ (PM 165; COL 326.327)

Aplikace

Jak využíváš dary, které ti Bůh svěřil (pamatuj při své odpovědi na to, že „každý dobrý dar a každé dokonalé obdarování je shůry, sestupuje od Otce nebeských světél“)? Jaká rozhodnutí můžeš udělat, abys lépe používal své dary ve službě na Božím díle?

Podněty k zamyšlení

„Kristovi následovníci jsou vykoupeni, aby sloužili. Pán Ježíš učí, že pravým smyslem života je služba. Kristus sám sloužil a od všech svých následovníků požaduje, aby sloužili Bohu a bližním. Kristus zde představuje světu vyšší pojetí života, než jaké kdy lidé poznali. Když člověk žije pro druhé, dostává se do spojení s Kristem. Zákon služby se stává spojovacím článkem, který nás pojí s Bohem a bližními.“ (PM 164.165; COL 326)

Péče o stvoření – vyjádření k životnímu prostředí

Svět, ve kterém žijeme, je darem milujícího Boha Stvořitele, toho, „kdo učinil nebe, zemi, moře i prameny vod“ (Zj 14,7; 11,17.18). Součástí jeho stvoření jsou lidé, záměrně stvoření se vztahem k Němu, jiným osobám a okolnímu světu. Proto adventisté sedmého dne zachovávají a pečují o vztah a službu Bohu. Bůh oddělil sobotu – sedmý den – jako památku a stále se opakující připomínku jeho stvořitelského činu a řádu světa. Adventisté sedmého dne obnovují jedinečný vztah s Bohem Stvořitelem a jeho stvořením právě tím, že v tento den odpočinou od všední práce. Dodržování sobotního odpočinku podtrhuje důležitost našeho spojení s životním prostředím. Rozhodnutí člověka o neposlušnosti vůči Bohu zkazilo původní řád stvoření, což vyústilo v disharmonii, jež je v rozporu s Božím záměrem. Proto jsou voda i vzduch znečištěné, lesy a divoká příroda poničené a přírodní zdroje vyčerpané. Protože lidé jsou součástí Božího stvoření, soustředíme se i na osobní zdraví a zdravý životní styl. Jsme zastánci celostního přístupu k životu a odmítáme užívání látek, jako je tabák, alkohol a další drogy, které poškozují tělo a zneužívají světové přírodní zdroje; propagujeme také jednoduchou vegetariánskou stravu.

Jako adventisté sedmého dne se zavazujeme k respektujícím a vstřícným mezilidským vztahům, uznáváme náš původ a uvědomujeme si lidskou důstojnost jako dar od Stvořitele. Protože lidská chudoba a degradace životního prostředí jdou ruku v ruce, zavazujeme se ke zlepšení kvality života všem lidem. Naším cílem je dlouhodobě udržitelný rozvoj zdrojů na podporu lidských potřeb. Skutečný rozvoj péče o přírodní prostředí závisí na osobním i společném úsilí. Přijímáme výzvu k obnovení celkového Božího plánu. Vedení vírou v Boha se zavazujeme k podpoře obnovy, která vyvstává na osobní i ekologické úrovni od zanícených lidí oddaných službě Bohu a lidskosti.

Tímto závazkem utvrzujeme naši zodpovědnost za správcovství Božího stvoření a věříme, že k úplné obnově dojde pouze zásahem Boží ruky.

(Toto prohlášení bylo schváleno a odsouhlaseno Výkonným výborem Generální konference Církve adventistů sedmého dne na výročním zasedání v Silver Spring v USA dne 12. října 1992.)

Otázky k rozhovoru

1. *Někteří zastánci sekularizmu navrhovali, že by se život neměl poměřovat podle toho, zda jde o život lidí a zvířat, ale podle toho, jaký má potenciál pro prožívání příjemného života. Dle tohoto názoru je tedy možné cenit si mladého zdravého šimpanze více než starého a nemocného člověka. Co je ne-správné na tomto názoru? Jak bychom jako křesťané měli reagovat na tento typ myšlení?*
2. *Přemýšlejte společně o prohlášení naší církve s názvem Péče o stvoření. Jak nás vhodný pohled na stvoření může uchránit před tím, abychom neskouzli k některému z extrémních stanovisek?*